

РОЛЬ КУРСУ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ» У ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

Історія економіки та економічної думки — новий курс, який будуть вивчати студенти усіх спеціальностей КНЕУ (окрім спеціальності «Правознавство»), розпочинаючи з 2006—2007 навчального року. Його предметом є історичні факти та події у розвитку суспільного господарства певної цивілізації та їх наукове відображення в економічних поглядах або теоріях. Що ж до мети курсу, то однією з її складових являється формування економічного мислення студентів.

Що слід розуміти під «економічним мисленням»? Насамперед те, що мається на увазі самим терміном: скоріше підхід, ніж набір уже готових висновків. Так Джон Мейнард Кейнс вважав, що економічна теорія це не набір уже готових рекомендацій, застосованих безпосередньо в господарській політиці. Вона є скоріше методом, ніж вченням, інтелектуальним інструментом, технікою мислення, допомагаючи тому, хто володіє нею, приходити до правильних висновків. Але що таке «техніка мислення»? Загалом — це деяка передумова про те, чим людина керується у своїй поведінці. В контексті нашої теми — поведінці при вирішенні економічних та господарських проблем.

Сформувати подібне економічне мислення майбутнього економіста дає змогу вивчення історії економіки та економічної думки, що пояснюється наступним.

1) Теоретичною основою історії економіки та економічної думки являється економічна теорія. В той же час надбання знань з історії економіки та економічної думки і співставлення трактувань основних економічних концепцій, сформульованих видатними економістами-теоретиками зі світовим ім'ям, дозволяють глибше засвоїти курс економічної теорії. Тому історія економічних знань являє собою як би ступені пізнання економічної науки. Знайомство з нею допомагає зрозуміти внутрішню логіку, взаємозв'язок економічних категорій, законів та концепцій. Вивчення історії економічної науки дозволяє проникнути в лабораторію економічного мислення.

2) Знайомство з різними школами і напрямками в економічній науці дає можливість повніше усвідомити взаємозв'язок теоретич-

них поглядів і концепцій з умовами і причинами їхнього виникнення, потребами живої економічної практики, інтересами різних соціальних груп, країн, народів. Приміром, попередники класиків — меркантилісти звеличували й абсолютизували творчу роль торгівлі. І це було обумовлено небувалим ростом торгових операцій, великими географічними відкриттями, посиленням ролі і впливу представників торгового капіталу. Нагромадження дорогоцінних металів, золота і срібла меркантилісти розглядали як головну мету господарського розвитку, основну турботу держави. Тут важливо уловити послідовність, зрозуміти причини еволюції наукових положень, ідей, усвідомити їх зв'язок зі змінами, що відбуваються, в економічній практиці.

3) Звертання до історії економіки та економічної думки сприяє умінню об'єктивно оцінювати як теорії і рекомендації так і їх практичну реалізацію. Важливо зрозуміти й осмислити відносність економічних знань, необхідність їхнього постійного уточнення, поглиблення, удосконалювання.

4) Не можна зрозуміти економіку нашого часу, не знаючи, як вона склалась, не знаючи її історії. Економіка — це процес, розвиток, а сучасний її стан — лише момент у цьому процесі. Кожне економічне явище наших днів має історичні коріння: воно виникло у зв'язку з певними економічними умовами в минулому і зберігає їх відбитки. Програмування розвитку економіки без розуміння історичного процесу веде до того, що результат людських зусиль виявляється не таким, який чекали.

Багато сучасних проблем господарства сучасної України, її економічні хвороби — наслідкові. Вони зумовлені специфікою її попереднього розвитку. А для лікування хвороб необхідно знати їх історію.

5) Майбутньому економісту необхідно знати історію виникнення різних типів господарства і їх соціальних наслідків, так як без знання історії даної економічної проблеми неможливо прийняти правильне рішення. Зіткнувшись з новою проблемою, професіонал, перш за все, шукає аналог тієї чи іншої економічної ситуації і тому звертається до історії економіки.

Як вважають багато авторитетних фахівців, основи наших сьогоднішніх уявлень «сидять у минулому». І ці уявлення й ідеї минулого не належать винятково історії, вони несуть елементи сьогоднішніх і нерідко завтрашніх, майбутніх поглядів.

Це змушує знову і знову звертати погляди до «позитивного» в історії економічної науки, тому що без її вивчення і розвитку, без глибоких узагальнень і висновків неможлива сучасна «нор-

мативна» (прикладна) наука, яка покликана давати поради, рекомендації, обґрунтовувати принципи, установки, яким слід слідувати в практичній діяльності, керуватися в торгівлі, бізнесі, виробництві. А практичні правила і конкретні рекомендації повинні ґрунтуватися не на голій інтуїції, а на теоретичних положеннях і висновках.

М. В. Артюшина, канд. пед. наук, доц.,
заст. зав. кафедри педагогіки та психології

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Сучасний світ ставить досить чіткі вимоги до освіти: спрямованість підготовки на фундаментальні знання, гуманізація навчання, сприяння гармонійному розвитку особистості, забезпечення формування здатності людини до самоосвіти та ін. Всім цим вимогам у повній мірі відповідає психолого-педагогічна підготовка, яка була нормативно введена у всіх ВНЗ України з 1994 р. Її основне завдання полягає у забезпеченні формування психолого-педагогічної компетентності сучасного фахівця, якому поряд з основними фаховими завданнями часто доводиться вирішувати і психолого-педагогічні проблеми. У непедагогічних вищих навчальних закладах така підготовка може служити також засобом додаткової спеціалізації, коли поряд з основним фахом студент отримує додаткову спеціальність викладача з певної предметної галузі (наприклад, у КНЕУ — це спеціалізація «викладач економіки»).

Трансформація вітчизняної освіти у відповідності до вимог Болонського процесу включила в себе і перегляд існуючого змісту професійної підготовки. Подекуди з'являються думки про необхідність більшої професіоналізації освіти, скорочення кола гуманітарних дисциплін. Разом з цим це суперечить світовим тенденціям, прийнятим у нашій країні загальним цілям освіти, обмежує професійну підготовку. В зв'язку з цим, модернізація змісту освіти має включати не стільки скорочення окремих напрямків підготовки, скільки інтеграцію їх на певній науково обґрунтованій основі, надання ним більшої професійної спрямованості, насичення виразнішим практичним змістом.